

PALESTINAFRÅGAN

SAMBANDET MELLAN DELNINGSBESLUTETS MATERIELLA INNEHÅLL OCH SÄTTET FÖR DESS VERKSTÄLLANDE

Av justitierådet EMIL SANDSTRÖM

I DEN diskussion om Palestinafrågan, som förts i FN, och såvitt jag kunnat följa den, åtminstone i den svenska pressen, har icke alltid uppmärksamrats sambandet mellan beslutets materiella innehåll och sättet för dess verkställande.

Den av Förenta Nationerna år 1947 till Palestina utsända undersökningskommittén (UNSCOP = United nations special committee on Palestine), vars ordförande jag var, hade tillmätt sättet för genomförandet av dess rekommendationer en väsentlig betydelse. Det stod klart för såväl majoritet som minoritet att, i det stämningssläge som då var för handen, utsikterna voro mycket små för att båda parterna utan vidare skulle acceptera ett förslag som innebar en kompromiss mellan deras ståndpunkter.

Att försöka finna en lösning av verkställighetsproblemet blev därför en uppgift för kommittén, som i vikt framstod såsom likställd med lösningen av själva sakfrågan. Detta blev markerat därigenom att verkställighetsfrågan blev diskuterad före detaljerna i sakfrågan.

Kommittémajoritetens delningsförslag gick i stora drag ut på att Jerusalem med närliggande område (the City of Jerusalem) skulle internationaliseras enligt FN:s trusteeshipsystem med FN som administrerande myndighet samt att resten av Palestina skulle uppdelas i två självständiga stater, vilka dock skulle vara förenade i en ekonomisk union. För skapandet av de båda staterna skulle väljas konstituerande församlingar, utarbetas författningar, utses provisoriska regeringar, slutas överenskommelse om den ekonomiska unionen o. s. v.

Enbart uppräknningen av de förberedande åtgärder som sålunda voro erforderliga räcker för att klargöra att statsbildningarna förutsatte en positiv medverkan från befolkningen å ömse sidor. Lös-

ningen av verkställighetsproblemet måste därför gå ut på att åstadkomma denna medverkan. Den förutsatte i första hand att lugn och ordning rådde, och vidare att passionerna neddämpades så att befolkningen kunde bringas att, låt vara motvilligt, ge de uttryck åt folkviljan som fordrades för att skapa de nya staternas konstitutionella grundvalar.

Kommittén gjorde sig inga illusioner angående de ansträngningar som krävdes för att genomföra ett sådant program. Israels nuvarande premierminister Ben Gurion hade visserligen pläderat inför kommittén att den konflikt som pågick — och som tog sig uttryck i dagliga terrordåd och i en polisstatsregim med alla dess kännetecken, från taggtrådshinder och maskingevärsposter till undantagstillstånd och koncentrationsläger — var en konflikt mellan judarna och mandatärmakten, att någon konflikt ej existerade mellan judar och araber och att, om parterna lämnades åt sig själva, de utan svårighet skulle göra upp saken. Det fordrades icke mycken skarpsyn för att förvisa sådant tal till önsketänkandets drömvärld. Redan mandatregimens tidigare historia, med de upprepade araboroligheterna och särskilt det svåra arabupproret 1936—1939 som svar på den alltmer ökade judiska immigrationen, visade att bakom den spänning och oro som rätt låg motsättningen mellan judar och araber och mellan deras politiska strävanden. Det var icke heller svårt att i dagens konflikt se denna motsättning som den grundläggande faktorn. Vi kunde följa hetskampanjen i den arabiska pressen. Vi hörde araber i mer eller mindre ledande ställning, med vilka vi trots den mot kommittén från det hållet riktade bojkotten kommit i förbindelse, tala om de strömmar av blod, som skulle flyta ifall man gjorde ett försök att dela Palestina. Vi hörde slutligen arabstatsregeringarnas förtäckta hotelser, då de i Beirut utvecklade sina synpunkter inför kommittén.

Det var ett ofrånkomligt faktum att mandatet självt med dess mål att genomföra Balfourdeklarationen satt två folk i harnesk mot varandra, två folk som drivits till excessiv, för att ej säga fanatisk, nationalism. Konflikten förvärrades av det moraliska och materiella stöd de båda folkgrupperna fingo av rasfränder utanför gränserna.

Man kunde därför ej heller sväva i tvivelsmål om att uppgiften att försöka åstadkomma parternas fredliga medverkan till genomförandet av delningen var ytterst krävande.

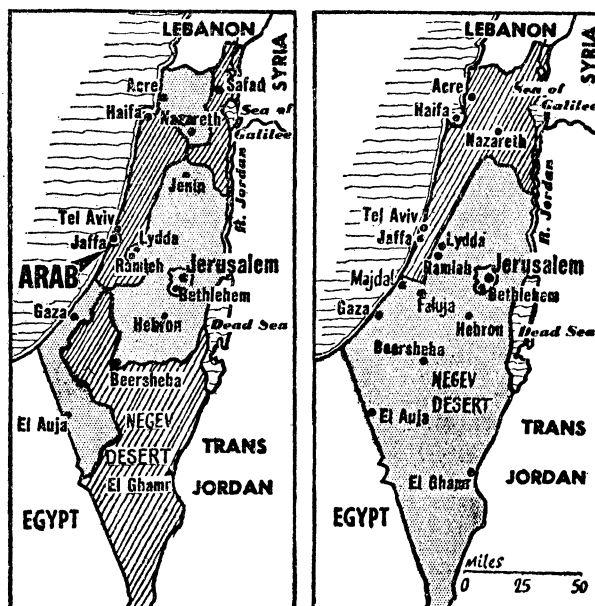
Det stod klart för kommittén att tvångsåtgärder, till och med

i en vidsträckt omfattning, kunde bli nödvändiga under någon tid, men det var också uppenbart att kommittén ej kunde komma med några konkreta förslag angående sådana åtgärder eller de övertalningar som kunde fordras. Man fick nöja sig med att ange den ram, inom vilken bemödandena komme att äga rum.

Enligt kommittémajoritetens verkställighetsplan skulle en övergångstid föregå beviljandet av Palestinas oberoende och under denna tid skulle landet förvaltas, under FN:s auspicier, av mandatärmakten med biträde, om det så önskades, av en eller flera medlemmar av FN. Under övergångstiden skulle de förut antydda förberedande åtgärderna för skapandet av de nya staterna och »the City of Jerusalem» vidtagas. Därpå skulle, den 1 september 1949, det formliga beviljandet av oberoendet följa. I målsättningen och genomförandet av de förberedande åtgärderna låg i kommittémajoritetens uppfattning inneslutet det redan berörda värvet att åstadkomma eventuell pacifiering samt under alla omständigheter avspänning och den grad av samförstånd som kunde möjliggöra ett parternas accepterande av den föreslagna ordningen, bl. a. tillskapandet av de konstitutionella grundvalarna för de nya staterna på demokratisk basis.

Tidsfristen var tillmätt så att en utveckling i antydd riktning kunde anses möjlig, utan att fristens längd behövde ge anledning till ny irritation. Det var dock tänkt att den kunde förlängas. Kommittémajoriteten måste naturligtvis även räkna med möjligheten att försöket att genomföra delningen misslyckades. Skulle båda folken vägra att medverka, måste tydligen saken tas upp från nya utgångspunkter — det behövde ej utsägas. Den intressanta frågan i detta sammanhang var vad som skulle göras, ifall endast den ena staten fullgjorde de villkor som stipulerats för beviljande av oberoende, medan den andra vägrade sin medverkan. Det var naturligt nog omöjligt för kommittén att förutse en sådan situations problem. Den fick därför nöja sig med att för denna händelse rekommendera att förhållandet skulle omedelbart anmälas för FN för att assemblén skulle kunna vidtaga de åtgärder den funne lämpliga.

Det är naturligtvis icke i och för sig nödvändigt att det materiella innehållet i en internationell nyordning är beroende av sättet för genomförandet. De politiska relationerna mellan länder och raser äro emellertid så ömtåliga att ett sådant beroende lätt kan uppstå, och i avseende på kommittéförslaget var det otvivel-

UN-förslaget nov. 1947.

Greve Bernadottes förslag
sept. 1948.

aktigt ett mycket intimt sådant samband. I väsentliga delar var förslaget byggt på förutsättningen att regleringen skulle genomföras under någorlunda ordnade förhållanden och under kontroll av en fast hand, som kunde länka utvecklingen i önskad riktning. Detta samband var så mycket viktigare som den föreslagna regleringens olika delar också hade ett inbördes sammanhang, som kunde föranleda att misslyckande att genomföra en viss del återverkade på förslaget i andra delar.

I förevarande avseende må till en början påpekas att den ekonomiska unionen — som motiverades av önskemålet att den kulturella och sociala nivån i den arabiska delen av Palestina icke på grund av delningen skulle sänkas alltför mycket — uppenbarligen i sig själv var en ytterst svår och ömtålig sak att åvägbringa, även om berörda förutsättning var för handen. Parterna hade tidigare visat ett minimum av samarbetsvilja. Lidelserna voro stegrade till sin höjdpunkt. Det var tydligt att det fordrades mycken möda och takt och mycket tålamod för att åstadkomma det nödiga samarbetet. Skulle parterna lämnas åt sig själva och det komma till öppen fejd, bleve helt naturligt möjligheterna att nå målet starkt beskurna för att ej säga tillintetgjorda.

Även gränsdragningen var en ömtålig sak. Det fanns ingen naturlig demarkationslinje emellan de av judar och de av araber bebodda områdena. Även om judarna bildat jordbrukskolonier och utfört ett betydande odlingsarbete i Palestina, hade de dock huvudsakligen koncentrerat sig till större samhällen. De judiska jordbrukskolonierna bildade fickor inom arabiska bosättningsområden, och om man bortsåg från de stora judiska befolkningssentra — Tel Aviv, Jerusalem och Haifa — fanns ingenstades en judisk majoritet. Man måste därför, då man stannat vid resultatet att en delning var den riktiga lösningen, i fråga om uppdelningen av landet åtminstone i viss mån följa andra synpunkter än befolkningsmajoriteten inom de olika områdena. En sådan synpunkt var de ekonomiska utvecklingsmöjligheterna. Dessa måste spela en stor roll med hänsyn såväl till väntad judisk immigration och ekonomisk expansion som till den snabba naturliga folkökningen på den arabiska sidan. Å andra sidan måste trots allt i viss mån gränserna för den judiska bosättningen följas.

Med dessa vaga riktlinjer var givetvis fältet öppet för de mest skilda gränsdragningar och det visade sig också att i detta stycke de olika meningarnas antal ej skilde sig så mycket från ledamöternas inom majoritetsgruppen.

Själv förfäktade jag en gränsdragning som närmade sig den av Peelkommissionen¹ föreslagna eller, för att ansluta till ett mera aktuellt projekt, Bernadotteplanen². Detta innebar en kompakt judisk stat, omfattande i stort sett den norra delen av kustslätten — från något söder om Jaffa-Tel Aviv — samt Galiléen. Detta område utgjorde det huvudsakliga judiska bosättningsområdet, om man undantager det nästan uteslutande av araber bebodda Västgaliléen. Med hänsyn till de etnografiska förhållandena kände jag en viss tvekan att inbegripa Västgaliléen. Å andra sidan ansåg jag det betydelsefullt att de båda staterna finge sådana gränser att de med utsikt till någon framgång kunde försvaras i händelse av angrepp och att gränserna kunde bevakas i avseende på varu- och persontrafik. Vad särskilt Negevområdet (den sydliga delen av landet) beträffar, hade jag ej medtagit detta. Den judiska bosättningen där var ytterst obetydlig. Inneslutandet av Negev eller en del därav i den judiska staten skulle ge denna en olämplig ut-

¹ En av de många av brittiska regeringen tillsatta undersökningskommissionerna, som avgav sin rapport 1936. Rapporten gick ut på Palestinas delning och gav, kan det sägas, anledning till arabupproret 1936—39.

² Se s. 28, skiss 2.

formning, som å ena sidan skulle skapa svåra försvarsproblem och å andra sidan innebära att judestaten komme att behärska arabstatens tillträde till havet. Judarna skulle enligt min plan i Galiléen erhålla utvecklingsmöjligheter, som måste anses tillräckliga; de hade själva uppgivit att där kunde etableras 1½ miljon personer. Slutligen hade det av de arabiska statsmännens anföranden vid förhandlingarna inför kommittén i Beirut framgått ganska tydligt, att Negevområdet, trots dess ökenartade karaktär, var ett ur politisk synpunkt känsligt problem. Därest området komme att tillhöra utomstående, särskilt ett folk som araberna betraktade som fiender, skulle, sade man, det bli en »dolkspets» in i ett eljest sammanhängande arabiskt område. Araberna voro ej heller trakterade av tanken att judestaten skulle nå fram till Röda havet.

Mina synpunkter vunno ej gehör, och överhuvudtaget visade det sig till en början ogörligt att uppnå enighet angående gränserna inom majoritetsgruppen. Det var till och med anledning befara att på grund härav kommitténs hela arbete skulle bli resultatslöst. Då kom i elfte timmen ett förslag fram, som efter en del modifikationer — bl. a. ordnandet av de sammanbindningspunkter som ersätta korridorer — blev majoritetens rekommendation¹. Såsom ofta händer med kompromisser, torde ingen ha varit över hövan belåten med dessa gränser. Alla voro emellertid djupt medvetna om att första förutsättningen för att FN skulle kunna komma till ett resultat i Palestinafrågan och därmed bestå det första svåra provet, på vilket organisationen satts, var att kommittén kunde lägga fram ett enhetligt förslag, stött av en beaktansvärd majoritet. Känslan av detta ansvar och den korta tid, som stod till vårt förfogande, skapade den stämning i vilken förslaget trots sina påtagliga brister antogs.

Förslagets gränser, vilka skära sönder det lilla landet i lappar och remsor, är grundat på tanken att judarna behöva Negev för sin utveckling och att Negev endast kan uppodlas av dem med det tekniska kunnande och de möjligheter att skaffa fram erforderliga kapitalinsatser som stå dem till buds, medan araberna som utvecklingsområde behöva Galiléen och alldeles särskilt det ur odlingssynpunkt lättarbetade kustlandet. Avvikelsen från bosättningsynpunkten i fråga om Negevområdet försvarades därmed att befolkningen, beräknad till omkring 100,000, i huvudsak ut-

¹ Se s. 28, skiss 1.

gjordes av nomader. Tilldelandet av Västgaliléen till arabstaten stod däremot i bästa överensstämmelse med de etnografiska förhållandena.

Konsekvenserna av uppsplittringen kunde bli till förmån eller nackdel för den ena eller den andra staten allt efter deras militära och ekonomiska styrka. Under en begynnelsestid skulle resultatet, särskilt på det ekonomiska området, säkert bli till förmån för judarna. Längre fram kunde däremot speciellt det på ifrågavarande förhållanden beroende strategiska läget bli en svår belastning för den judiska staten. Sönderstyckandet måste emellertid under alla förhållanden innebära olägenheter. Dessa bli dock betydligt mindre kännbara i den mån mellan de båda länderna råda fredliga förhållanden och en union består som eliminerar gränserna i tull- och kommunikationsavseende. Om däremot de båda staterna även i ekonomiskt avseende äro skilda och förhållandet mellan dem är spänt, måste en gränsdragning sådan som förslagets anses såsom ett oting, vilket måste ge upphov till ständiga tvister och icke bör komma i fråga, då det gäller att skapa nya stater efter rationella grunder.

De antydda sammanhangen stodo klara för kommittémajoriteten och åtskilliga, bland dem jag själv, försvarade sitt ställningstagande med att förutsättningen för delningens bestånd överhuvudtaget, åtminstone i det långa loppet, vore att fred bleve bestående.

Det kan slutligen anmärkas att, om en ekonomisk union ej skapas mellan de båda ur delningen framgående staterna, ett annat av förslagets element blir diskutabelt. Palestinas obetydliga utsträckning¹ har redan betonats, och uppdelningen på två småstater måste i och för sig anses mindre lämplig; en fortskridande balkanisering av Mellersta Östern torde ej vara något tilltalande perspektiv. I kommittén diskuterades ej annat förslag än rekommendationen att den arabiska delen av Palestina skulle bilda en självständig stat, ehuru flera kommittéledamöter enskilt uttalade sympatier för att denna del tilldelades de kringliggande arabstaterna. På grund av det geografiska läget tänktes därvid i främsta rummet på Transjordanien. Att frågan ej gick till någon ingående diskussion i kommittén berodde delvis därpå att vi ej önskade gå in på problem med utpräglat maktpolitisk räckvidd. Ett införande av sådana frågor i diskussionen hade säkerligen försvårat

¹ Ytan är ungefär 2/3 av Smålands.

uppnående av även en relativ enighet inom kommittén och var ägnat att skapa kanske oöverstigliga hinder för ett positivt resultat i assemblén. Vi behövde ej heller gå på djupet med spørsmålet, då under alla förhållanden idén om en ekonomisk union uteslöt tanken på en anslutning till andra länder. Faller tanken på en ekonomisk union, är det emellertid naturligt att frågan om den arabiska delens status blir aktuell, särskilt då invånarna underlåtit att bilda en egen stat och man ej är bunden av samma hänsyn som kommittén.

Som synes blevo en rad punkter i kommittémajoritetens förslag mer eller mindre problematiska, ifall förslaget icke kunde genomföras med någorlunda bibehållen god vilja å ömse sidor och i stort sett i sin helhet. I själva verket skulle i annat fall av förslaget endast stå kvar två principer. Av dessa var den ena av tämligen abstrakt karaktär, nämligen att Palestina borde delas mellan dess två folk. Den andra var utskiljandet av Jerusalemområdet under en internationell förvaltning. Även om i majoritetsgruppen den senare punkten varit omstridd, var den dock i de flestas mening väsentlig. De nationella och religiösa passionerna, vilka voro i hög grad koncentrerade kring Jerusalem, gjorde Jerusalems inneslutande i någon av de båda nationalstaterna otänkbart. Jerusalems internationella förvaltning borde för övrigt enligt en utbredd mening ha en viktig uppgift i nyordningen. Den borde spela rollen av försonande medlare och en ordningens stödjepunkt i det uppdelade landet.

Kommittémajoritetens förslag framstår sålunda som en tämligen labil konstruktion och kan ej helt undgå kritiken att sakna den enkelhet i linjerna som i så ömtåliga saker är en styrka. Som en förklaring och ett försvar måste erinras om att förslaget är en kompromissprodukt där hänsyn måst tagas till olika uppfattningar: från den rena delningslinjen till en rätt prononcerad federalism, från den renodlat politiska linjen till ett rätt starkt betonande av ekonomiska och sociala synpunkter. Svagheten kunde emellertid ej döljas, om vid genomförandet händelserna finge taga sitt eget lopp.

Det var detta som kommitténs förslag angående genomförandet avsåg att förhindra. Det var sörjt för en utomstående förvaltning under en övergångstid, en förvaltning som hade nödiga maktmedel till förfogande, som kunde tänkas dämpa de upprörda känslorna, pacificera och föra utvecklingen fram emot ett accepterande

av den föreslagna lösningen och som slutligen — såsom representerande innehavaren av suveräniteten — skulle bevilja de blivande staterna deras oberoende. Det var alltså sörjt för att FN under hela tiden skulle ha saken väl i sin hand.

Förslaget i denna del föll emellertid igenom. Det hade redan under det tidigare skedet av frågans behandling i assemblén visat sig att Storbritannien ställde sig kyligt till förslaget. Denna inställning blev under handläggningens gång allt starkare markerad. Det kungjordes slutligen att Storbritannien skulle draga bort sina trupper och sin administration vid en snar tidpunkt och ej ville befatta sig med verkställigheten.

Det hade naturligtvis varit en god sak om kommittén under sina överläggningar i Genève hade kunnat konsultera den brittiska regeringen på denna viktiga punkt. Ett försök i denna riktning hade också gjorts, men, med bibehållandet av den korrekt återhållsamma attityd som den iakttagit under vårt besök i Palestina, önskade brittiska regeringen icke träda i annan kontakt med kommittén än att genom sin förbindelseman lämna sakliga upplysningar.

Den brittiska inställningen blev avgörande för frågan om genomförandet. Medan assemblén i stort sett — med smärre jämkningar — gjorde till sitt kommitténs materiella delningsförslag, blev den ordning för genomförandet, som antogs, en helt annan. Beslutet tog form av en rekommendation till mandatärmakten och till alla andra medlemmar av FN att adoptera och genomföra delningsplanen, en anmodan till Palestinas invånare att vidtaga där för nödiga åtgärder och en vädjan till alla regeringar och alla folk att avhålla sig från handlingar som kunde hindra eller uppskjuta utförandet av rekommendationen. I övrigt hade förutsetts följande maskineri. En kommission med representanter för fem medlemsstater skulle väljas av assemblén. Mandatärmakten skulle dra tillbaka sina styrkor successivt, och allt efter det utrymningen skedde skulle kommissionen övertaga förvaltningen, vilken skulle utövas under ledning av säkerhetsrådet. Kommissionen skulle vid sin ankomst till Palestina låta utstaka gränserna och så fort som möjligt utse provisoriska regeringar för de blivande staterna. Dessa regeringar skulle under kommissionens ledning successivt övertaga förvaltningen i de utrymda områdena, jämväl handläggningen av immigrations- och jordöverlåtelsefrågor — två viktiga tvisteämnen från mandatperioden. De skulle upprätta administrativa organ samt rekrytera en beväpnad miliskår för att upprätt-

hålla inre ordning och förhindra gränssammanstötningar, allt medan kommissionen bibehöll den allmänna politiska och militära kontrollen. Slutligen skulle i vartdera landet den provisoriska regeringen utlysa val till en konstituerande församling som skulle hållas icke senare än två månader efter tillbakadragandet av mandatärmaktens väpnade styrkor. Detta program tänktes vara genomfört så att de två staterna skulle bli till (come to existence) icke senare än den 1 oktober 1948. För den händelse provisorisk regering icke kunde utses för den ena eller andra av staterna före viss dag eller icke kunde träda i funktion, skulle säkerhetsrådet underrättas för sådan åtgärd som kunde anses påkallad *i fråga om denna stat*.

Den slutliga garantien för genomförandet av rekommendationen skulle ligga i säkerhetsrådets allmänna befogenheter enligt FN-stadgan att fastställa när ett hot mot freden föreligger samt att vidtaga provisoriska åtgärder och att besluta sådana sanktioner som stadgan förutser. Till yttermera visso uppfordrades i resolutionen säkerhetsrådet att såsom ett fredshot resp. fredsbrott eller en anfallsakt enligt art. 39 i stadgan stämpla varje försök att genom våld ändra den i resolutionen förutsedda regleringen.

Särskilt sistnämnda maning kunde synas vara en effektiv garanti. Även om hela FN:s sanktionsmaskineri sattes i gång, löste det dock icke hela det problem som frågan om genomförandet innefattar. Den ger medel endast mot våldshandlingar. Mot en attityd av passivitet från någondera befolkningsgruppens sida skulle ej blott femmannakommissionen utan även säkerhetsrådet stå maktlöst. — Planen i sin helhet skulle i denna händelse ej kunna sättas i kraft. Bland annat skulle den ekonomiska unionen ej kunna komma till stånd med de konsekvenser som tidigare berörts.

Det är tydligt att assembléns verkställighetsplan betydde en försvagning gentemot Unscops, om man tänker sig planerna i funktion. Femmannakommissionen skulle ej ha några maktmedel till sitt förfogande, medan de parter med vilka den skulle förhandla skulle ha sådana, och det fanns all anledning att antaga att de väpnade krafter som skulle stå på ömse sidor om gränsen, i stället för att förebygga gränssammanstötningar, skulle framkalla sådana. Tiden för genomförandet av programmet var också synnerligen knapp. Slutligen saknades den formella akt, genom vilken suveräniteten skulle överföras. Allt som allt saknades det fasta greppet om situationen, och i själva verket skulle möjligheterna

att verkställa bero på FN:s auktoritet och de sanktioner som säkerhetsrådet kunde besluta.

Nu kom icke heller assembléns verkställighetsplan synnerligen långt på vägen till utförande. Mandatärmakten, som i resolutionen tillförbundits att icke vidtaga någon handling som kunde hindra eller uppskjuta utförandet genom femmannakommissionen av de åtgärder som rekommenderats av assemblén och som avgivit löften i denna riktning, stod hindrande i vägen. Kommissionen fick aldrig komma till Palestina, och därmed slogs planen sönder som ett korthus. Därest FN-planen kommit till utförande, är det dock, trots dess brister, möjligt att den skulle ha kunnat leda till åsyftat resultat, under förutsättning att FN:s ständiga organ och medlemmar, särskilt stormakterna, visat fasthet i sitt uppträdande. Vad som redan förekommit och framför allt vad som senare inträffade är icke ägnat att övertyga i denna riktning. Att mandatärmakten var emot den föreslagna lösningen torde framgå av dess ställningstagande till såväl Unscops som assembléns verkställighetsplaner. En omständighet som ytterligare kvalificerade denna inställning var att ur dess förråd vapen levererades till arabstaterna. Härigenom och genom övriga maktens tveksamma och vacklande hållning påskyndades händelsernas utveckling fram emot den väpnade konflikt, som sysselsatt FN sedan våren 1948. Vid mandatets upphörande den 15 maj 1948 togo judarna saken i egen hand. Den judiska staten proklamerades med de gränser FN-resolutionen angav, och Palestina-araberna och arabstaterna, som måste ha fått den uppfattningen att FN:s vädjan och rekommendationer ej voro att taga på allvar, gingo till anfall.

Det faller utanför ramen för denna artikel att närmare gå in på konfliktens utveckling och FN:s försök att bilägga den genom medling.

Om man analyserar vad konfliktens utbrott betydde, må gärna inrymmas att vissa argument kunna anföras till förmån för en kraftmätning med vapen i en situation som den föreliggande. Tyvärr måste man erkänna att FN:s fredsorganisation, vilka förhoppningar vi än knyta till densamma, är alltför ung och oprövad för att ge garantier för det framtida beståndet av en statsbildning som tillkommit, låt vara genom ett samfällt beslut av ett stort antal makter. Det Bismarkska järn- och blodsprovet utmönstrar en statsbildning som ej har ett visst mått av egen kraft. Kriget har vidare, kan det sägas, en ovanlig förmåga att ställa

folk, som äro benägna för känslotänkande, på jorden och kan framskapa ett balansläge, som bättre motsvarar de dynamiska krafterna än ett reflekterat beslut av utomstående.

Flera av dessa fördelar äro emellertid problematiska. Om den besegrade blir mera benägen för ett verklighetsbetonat tänkande, så är det fara värt att förhållandet är omvänt med segraren. De rationella synpunkterna elimineras och nuets styrkeförhållanden bli avgörande. Slutligen och viktigast, fredsorganisationen FN kan ej gärna, utan allvarlig skada för den idé den representerar, tillåta en lösning genom våld av en fråga som hänskjutits till den.

Av den hittillsvarande kraftmätningen har framgått att Israel, den judiska staten, har kraft att bestå; det går ej att bortse från dess existens. Det är den enda vinningen av att det gått till konflikt. I övrigt bör ses i ögonen det förhållandet att genom den väpnade konflikten och FN:s vacklande och tveksamma hållning, och även genom den upprepade bristande hörsamhet, som från de stridandes sida utan påföljd visas gentemot FN, dess medlare och observatörer, FN:s prestige står på spel.

Frågan torde för övrigt ytterligare ha komplicerats. Man har — på ett sätt som icke varit förutsett och med väpnad konflikt i släptåg — kommit till den situation, då enligt vad här tidigare utvecklats den sakliga reglering som avsetts antagligen icke helt kan genomföras och då som en följd därav den rekommenderade gränsdragningen blir irrationell och medför svåra olägenheter. Å andra sidan har den part, som velat utföra FN:s resolution och som är segrare i den väpnade konflikten tagit saken i egna händer och grundat en stat, med resolutionens gränser, möjligen i tanke — i varje fall kommer detta att göras gällande — att dessa gränser äro oberoende av resolutionens genomförande i övrigt. Slutligen ha maktpolitiska intressen dragits in i spelet. Dessa intressen representeras bl. a. av en säkerligen förefintlig brittisk önskan att den potentiella basen Transjordanien — betydelsefull med hänsyn till utrymningen av Palestina och den därav föranledda omgrupperingen av de brittiska stridskrafterna — ej skall avskäras från Medelhavet och av det motsatta ryska intresset.

I den mån en rationell lösning av frågan är möjlig — varje uppskov minskar utsikterna därtill — synes i det läge som uppkommit en lösning på Bernadotteplanens linjer vara den naturliga. En illvillig propaganda har velat antyda att hans plan sett dagen i Foreign Office. Det är en mycket långsökt förklaring, även om man icke skulle känna Folke Bernadottes redan från början av medlar-

uppdraget manifesterade och genomförda avsikt att undvika varje kontakt med denna institution. Hans plan är, såsom framgår av det tidigare anförda, utan varje baktanke på de maktpolitiska intressena, den logiska konsekvensen av den ändrade situation som förelåg då hans plan lades fram. Ur medlingssynpunkt torde också fordras att vissa medgivanden göras åt arabstaterna för att dessa, utan att alltför mycket förlora sitt ansikte, skola kunna draga sig ur det äventyr i vilket de givit sig in.
